

Nr 26.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag av postmedel till centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar m. m.; given Stockholms slott den 30 januari 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Viktor Larsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 januari 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Larsson anför:

1:o)

För att underlätta uppbörden av de medel, som skola erläggas av medlemmarna i föreningar och andra sammanslutningar bland postverkets personal av facklig art eller för sjuk- och begravningshjälp, skatteinbetalning m. m., har tillskapats den s. k. centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar. Kassan ombesörjer för de till densamma anslutna föreningarnas räkning inkassering av medlemsavgifter, livförsäkringspremier, avgifter till sjuk- och begravningskassor samt medel för skattebetalning m. m. och fördelar indrivna medel till de olika föreningarna.

Bidrag av postmedel till centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar.

Kassans verksamhet sedd i sammanhang med det arbete, som de särskilda sammanslutningarna utföra, är sålunda närmast att jämställa med verksamheten hos s. k. intressekontor.

Såsom ersättning för sitt arbete uppbär kassan vissa avgifter från de anslutna föreningarna. Emellertid hava de medel, som på detta sätt erhållits, visat sig icke förslå till täckande av kassans utgifter. Då det syntes lämpligt, att kassan åtminstone i början av sin verksamhet erhöle något stöd från statsmakternas sida, har riksdagen därför, med anledning av Kungl. Maj:ts framställningar i ämnet, medgivit, att för vart och ett av åren 1923 och 1924 finge av postmedel utbetalas ett bidrag av 1,000 kronor att användas till understöd och utveckling av kassans verksamhet.

Styrelsen för
centralkassan.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har centralkassans styrelse nu anhallit om ytterligare understöd av postmedel för kassans verksamhet.

I denna skrift har framhållits bland annat följande:

För närvarande vore till kassan anslutna 22 olika organisationer bland postpersonalen, utgörande större delen av denna personals olika sammanslutningar. Medlemsantalet i de till centralkassan anslutna organisationerna uppginge till cirka 11,000, varvid givetvis samma tjänstemän vore medlemmar i flera organisationer.

Förutom uppbörd av vanliga års- eller kvartalsavgifter för de till centralkassan anslutna organisationerna samt månadspremier för delägare i Svenska postpersonalens livförsäkringsförening fullgjorde även centralkassan inkassering av andra medel. Sålunda ombesörjde kassan räntebetalningar och amorteringar å vissa lån, som beviljades delägarna såväl från vissa av de anslutna föreningarna som från civilstatens änke- och pupillkassa i syfte bland annat att underlätta inköp av egna hem eller bostadslägenheter. Under den rådande depressionstiden med ökat penningvärde och sjunkande löner, som gjort en stor del av dessa lån ytterligare betungande, hade den genom centralkassan ordnade inbetalningen av räntor och amorteringar å dessa lån varit till stor hjälp för medlemmarna.

Vidare ombesörjde centralkassan uppbörd av skattemedel från de nära 900 medlemmarna i Stockholms posttjänstemäns skatteinbetalningskassa. Genom skattens fördelning på 12 månader underlättades skattebetalningen för medlemmarna, varjämte det vore till största fördel för stat och kommun, att skatterna för ett stort antal personer inflöte i god ordning vid uppbördsstämmorna. Vid ett kommunikationsverk, där personalen vore underkastad förflyttning mellan olika orter, ordnades genom kassan skattebetalningen på ett för såväl samhället som skattedragaren fördelaktigt sätt.

Inom centralkassan funnes även en sparbanksavdelning för uppsamling av medlemmarnas sparmedel, vilka varje månad insattes å vederbörandes konto i postsparbanken. Antalet delägare i sparbanksavdelningen utgjorde för närvarande 263 tjänstemän i olika grader placerade å orter över hela landet. Delägarnas behållning i postsparbanken hade den 1 november 1924 uppgått till över 24,000 kronor. Å vissa mindre orter, där skattekontor ej funnes bland postpersonalen, använde sig tjänstemännen av sparbanksavdelningen för att avsätta medel till skattebetalning. Centralkassans sparbanksavdelning åtnjote ingen ersättning från postsparbanken till omkostnaderna för uppsamlingen av dessa sparmedel, utan dessa omkostnader, även innefattande kostnaden för behövliga blanketter, betalades av kassan.

För medlemmarnas räkning hade centralkassan år 1923 inkasserat 603,100

kronor och under år 1924 syntes anslutningen komma att uppgå till omkring 653,000 kronor. Av dessa belopp utgjorde de till skattebetalning avsedda medlen ojämförligt största delen.

Den avgift, som de till centralkassan anslutna organisationerna betalade till kassan, uppginge för år 1924 till 32 öre, respektive 48 öre för år och medlem, beroende på om inkassering skedde endast en gång i kvartalet eller oftare. Dessa avgifter vore till synes tämligen små, men bleve dock rätt betungande för de anslutna organisationerna.

Då berörda avgifter utgjorde kassans enda säkra inkomst, vore kassan givetvis beroende på de anslutna föreningarnas förmåga att betala desamma. Avgifterna kunde därför icke sättas så höga, att de anslutna organisationerna funne det lämpligare att ordna inkasseringen på annat sätt. Ett återgående till det före centralkassans tillkomst tillämpade systemet, att de olika föreningarna var för sig hos postverkets redogörare uppbure sina avgifter, skulle bli i hög grad betungande för nämnda redogörare.

Med nu gällande avgifter kunde centralkassans inkomster av desamma beräknas till omkring 3,500 kronor för år 1925. Då centralkassan omedelbart sedan medlen uppburits överlämnade dem till vederbörande organisationers kassörer och endast förvaltade de för amortering m. m. av lån i civilstatens änke- och pupillkassa inkasserade medlen, kunde ränteinkomsterna knappast uppgå till mer än 300 kronor. Således kunde kassan för år 1925 beräkna en inkomst av omkring 3,800 kronor.

Då omkostnaderna för kassans verksamhet under samma år syntes komma att uppgå till omkring 4,800 kronor, beräknades alltså en brist av omkring 1,000 kronor skola uppstå.

Utan hjälp från statsmakternas sida syntes därför verksamheten endast med svårighet kunna uppehållas i nuvarande utsträckning och någon vidare utveckling av densamma bleve icke möjlig.

Under åberopande av det betydelsefulla för staten såsom arbetsgivare att främja kassans strävanden att skapa en ordnad ekonomi för tjänstemännen och med hänsyn till kassans verksamhet i fråga om skattebetalningar har kassans styrelse därför hemställt om ett anslag för år 1925 av 1,000 kronor att utgå av postmedel.

Till följd av remiss har generalpoststyrelsen den 9 december 1924 avgivit utlåtande över förevarande framställning. Generalpoststyrelsen har därvid anfört, att det skulle vara beklagligt om kassan, genom att nu understöd förvägrades densamma, skulle tvingas att höja avgifterna för sina tjänster. Härmed skulle nämligen kassan sannolikt förlora en del av sina medlemmar och få svårighet att fullfölja utvecklingen av sina nyaste verksamhetsgrenar såsom ombud för postsparbanken och civilstatens änke- och pupillkassa. Då enligt generalpoststyrelsens mening postpersonalens i såväl ekonomiskt som socialt hänseende betydelsefulla självhjälpsverksamhet icke kunde på rättvisare och verksammare sätt understödjas än genom ett anslag till centralkassan, har styrelsen ansett sig böra tillstyrka bifall till framställningen ifråga.

General-
poststyrelsen.

Statskontoret har i yttrande den 17 december 1924 förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till kassans hemställan. Statskontoret.

Departements-
chefen.

Då centralkassan huvudsakligen är att betrakta som ett inkasseringsorgan för de till densamma anslutna personalorganisationerna, är vidmakthållandet av dess verksamhet givetvis i första hand ett intresse för dessa organisationer. Emellertid får icke förbises, att vissa grenar av kassans arbete, särskilt i vad detsamma avser ombesörjande av skatteinbetalningar och uppsamlande av sparmedel, är åtminstone indirekt ett statsintresse.

Enligt vad jag inhämtat, hava utgifterna för centralkassans verksamhet under nästförflutet år — oaktat statsbidraget — överstigit inkomsterna, så att en del av den från tidigare år kvarstående behållningen måst tagas i anspråk, varmed å denna behållning vid ingången av år 1925 återstod endast omkring 1,300 kronor. På grund härav och med hänsyn till vad kassan i övrigt anfört till stöd för sin framställning vill jag tillstyrka, att kassan även för år 1925 kommer i åtnjutande av statsbidrag till samma belopp som föregående år eller 1,000 kronor.

Då det tidigare förutsatts, att understöd till kassans verksamhet skulle utgå endast under de första åren av dess tillvaro, må framhållas vikten av att styrelsen för kassan alltmera söker göra kassans arbete oberoende av dylikt understöd. Främst torde därvid böra tagas under omprövning möjligheten att i någon mån höja de anslutna organisationernas avgifter. Det vill nämligen synas, som om den av kassan ombesörjda centrala uppbörden skulle medföra en så avsevärd förenkling av de särskilda organisationernas kassagöromål med mera, att kassans bibehållande vore för respektive föreningar önskvärt även under förutsättning, att något högre bidrag till densamma utginge.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar må av postmedel utbetalas ett bidrag av 1,000 kronor, att användas till understöd och utveckling av kassans verksamhet.

2:o)

Räntefri
försträckning
åt telegraf-
tjänstemän-
nens skatte-
inbetalnings-
kassor.

Telegrafstyrelsen har ansett det från verkets synpunkt önskvärt att understödja de å ett flertal orter av tjänstemännen bildade skatteinbetalningskassornas strävan att i största möjliga utsträckning ordna personalens skattebetalningar. En förutsättning för att de försumliga skattebetalarna skola kunna i större omfattning värvas såsom medlemmar i kassorna är, att dessa kunna övertaga betalningsansvaret för ineliggande bevis om införsel i lön för ogulden skatt. Då kassorna emellertid icke disponera över härför erforderliga medel, ifrågasatte telegrafstyrelsen i sin skrivelse med förslag till stat för telegrafverkets driftkostnader år 1924, att skatte-kassorna skulle av telegrafmedel erhålla räntefritt lån till belopp, ungefär motsvarande summan av de ineliggande införselbevisen, att återbetalas successivt i den mån medel inflöte genom avdrag å vederbörandes avlöningar. En dylik åtgärd vore emellertid att betrakta blott såsom ett försök och borde därför till en

början ifrågakomma allenast beträffande en av kassorna, lämpligast då den i Stockholm.

I anledning av telegrafstyrelsens förslag och med hänsyn till att riksdagen tidigare vid olika tillfällen uttalat sig för ett understödjande från statens sida av organisationer för främjande av skatteinbetalning, hemställde Kungl. Maj:t i proposition, nr 148, till nästlidet års riksdag under punkten 2:o), att riksdagen måtte medgiva, att telegrafstyrelsen finge av tillgängliga medel disponera ett belopp av högst 35,000 kronor att i form av räntefritt lån tillhandahållas telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm. Denna hemställan bifölls av riksdagen, som tillika uttalade, att lånet icke borde lämnas på längre tid än fem år samt att frågan om en eventuellt behövlig förlängning av denna tid borde underställas riksdagens prövning.

Skatteinbetalningskassan i Stockholm har sedermera mot avlämnande av vederbörlig skuldförbindelse i dess helhet lyftat ovanberörda belopp såsom lån för en tid av fem år, räknat från och med den 1 juli 1924.

I skrivelse den 12 november 1924 med förslag till stat för telegrafverkets driftkostnader för år 1925 har telegrafstyrelsen förmått, att styrelsen tänkt sig, att, därest försöket med låneunderstöd till skatteinbetalningskassan i Stockholm ledde till önskat resultat, anordningen skulle prövas även på andra orter, där förhållandena i fråga om införsel i lön för ogulden skatt vore likartade med de i Stockholm rådande. I den av styrelsen för skatteinbetalningskassan i Stockholm avgivna skuldförbindelsen hade förutsatts, att en mera avsevärd avbetalning å det erhållna lånet skulle äga rum senast den 31 december 1925. Telegrafstyrelsen ansåge det önskvärt, att sålunda ledigblivna medel kunde omedelbart utlämnas som lån till tjänstemännens skatteinbetalningskassor å andra orter, där sådant vore behöfligt. Styrelsen har därför hemställt om medgivande att, så snart det till styrelsens disposition ställda beloppet om 35,000 kronor icke längre befundes helt eller delvis vara för telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm behöfligt, under den fastställda tiden av fem år använda detsamma för beviljande av lån till andra av tjänstemännen vid telegrafverket bildade skatteinbetalningskassor.

Telegraf-
styrelsen.

Det jämlikt riksdagens medgivande verkställda försöket med låneunderstöd till telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm måste anses hava slagit synnerligen väl ut. Kassan har nämligen, enligt vad jag inhämtat, redan nu genom övertagande av betalningsansvar för ineliggande införselbevis utökat sitt medlemsantal med omkring 200 tjänstemän, och summan av i avlöningskassorna vid telefonstationen i Stockholm samt i fjärde linjedistriktet ineliggande införselbevis, som i november 1923, då telegrafstyrelsen framställde sitt ovanberörda förslag, utgjorde omkring 33,000 kronor, hade i mitten av januari månad innevarande år nedgått till omkring 9,000 kronor. Samtidigt som en stor del av personalen sålunda förhjälppts till ett bättre ordnande av sin ekonomi — vilket givetvis är till båtnad även för staten såsom arbetsgivare — har en avsevärd lättnad i arbetet beretts såväl vederbörande uppbördsmyndigheter som framförallt avlönings-

Departements-
chefen.

kassorna vid telegrafverket. Tillströmningen av ansökningar från försumliga skattebetalare om inträde i skatteinbetalningskassan är alltjämt mycket stor. Kassans styrelse anser sig dock böra framgå med en viss försiktighet vid övertagande av betalningsansvaret för resterande skatt, på det att möjligheterna för kassan att fullgöra de vid lånets erhållande givna förbindelserna med avseende å återbetalning m. m. icke måtte i någon mån äventyras.

Emellertid äro förhållandena i fråga om telegraf- och telefonpersonalens skatteinbetalning på ett flertal orter likartade med de i Stockholm. Särskilt vid telefonstationen i Göteborg förekommer införsel i lön för ogulden skatt i stor utsträckning. Det vore givetvis önskvärt, om även de å dessa orter bildade skattekassorna kunde sättas i tillfälle att i högre grad än nu är möjligt ordna personalens skattebetalningar. I betraktande av det hittills vunna goda resultatet vid Stockholmsstationen finner jag mig därför böra förorda telegrafstyrelsens förslag om att det för lån till skatteinbetalningskassan i Stockholm avsedda beloppet må, i den mån det icke längre är för nämnda kassa erforderligt, utlämnas såsom lån till telegraftjänstemännens skatte-kassor å andra orter, där sådant kan av styrelsen prövas erforderligt.

En mera avsevärd återbetalning av den skattekassan i Stockholm lämnade försträckningen väntas icke kunna ske förrän vid innevarande års slut. Då det emellertid är angeläget, att ledigblivna medel kunna så snart som möjligt komma till användning på annat håll, torde frågan redan nu böra underställas riksdagens prövning.

Åt telegrafstyrelsen torde böra överlätas att med hänsyn till omständigheterna i de särskilda fallen fastställa de närmare villkoren för lånens åtnjutande. Här må allenast påpekas, att den av riksdagen angivna tidsbegränsningen givetvis i alla fall bör iakttagas, liksom det bör tillses, att telegrafstyrelsen erhåller möjlighet till kontroll över medlens användning.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det belopp om 35,000 kronor, som jämlikt riksdagens medgivande av telegrafstyrelsen såsom räntefritt lån tillhandahållits telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm, må, i den mån det icke bliver för nämnda kassa erforderligt, av styrelsen disponeras för tillhandahållande av räntefria lån åt andra av tjänstemän vid telegrafverket bildade skatteinbetalningskassor.

Till vad departementschefen under punkterna 1:o) och 2:o) hemställt, vari statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.